

Ten eerste

een vraag heeft gesteld. Hun antwoorden verschijnen anoniem op het digitale schoolbord.

ALTERNATIEVEN

IJsstokjes

Om er zeker van te zijn dat elke leerling evenveel kans maakt aan de beurt te komen, en om leerlingen het gevoel te geven dat de leraar geen voorkeur heeft, doen sommige docenten een beroep op toeval. Dat kan met de *random name picker*, te vinden op *classtools.net*. 'Maar je kunt ook de namen van leerlingen op ijsstokjes schrijven en een leerling blind een stokje laten trekken', zegt economieleraar Christiaan van Os.

Whiteboardjes

Met kleine 'whiteboardjes' kan een docent toetsen in hoeverre de klas de stof

heeft begrepen. Alle leerlingen schrijven het antwoord op de vraag op en houden het bordje gelijktijdig in de lucht. Van Os: 'Zo zien zij elkaars antwoorden niet en heb ik een idee of de les is aangekomen.' Een alternatief is een paar vellen papier in een plastic mapje.

Online-enquête

Een succesnummer in de lessen van Van Os: leerlingen de vraag via telefoon of laptop laten beantwoorden. Het resultaat wordt (anoniem) geprojecteerd op het schoolbord. Programma's als Socrative of Mentimeter zijn daarvoor geschikt.

De afkeer van opgestoken vingers is ook niet helemaal nieuw. 'Toen ik studeerde in de jaren tachtig ging het al over beurten geven en het verspreiden van je aandacht als leraar', zegt de Nijmeegse hoogleraar onderwijskunde Paulien Meijer. 'De laatste jaren weten we ook uit onderzoek dat de opgestoken hand als methode nadelige effecten heeft.'

Toch is een compleet verbod op vingers wat haar betreft niet nodig. 'Het werkt soms wel en soms niet.' Bij vragen, of een inventarisatie (wie heeft er thuis een cavia?), blijven vingers handig. Voor

verlegen leerlingen kan een gedwongen beurt bovendien averechts werken, zegt Meijer. 'Zeker bij gevoelige onderwerpen moet je kinderen niet dwingen te praten.'

In de kern, zegt de hoogleraar, gaat de opgestokenvingerdiscussie over de vraag hoe je in het klaslokaal een sfeer creëert waarin leerlingen meer met hun eigen ontwikkeling bezig zijn en minder met onderlinge prestatieverschillen. Een opgestoken hand maakt soms pijnlijk duidelijk wie slim en zelfverzekerd is en wie niet. Dat kan verlamdend werken.

Aan de leerlingen van het Mendel-college gaat dit alles grotendeels voorbij. De 5-vwo-klas is vooral te spreken over het feit dat ze tijdens de economieles op hun smartphone mogen. 'Wij zijn tieners, dingen met een telefoon zijn altijd goed', zegt de breed lachende 16-jarige Emilie, die met een groepje klasgenoten na de les is blijven hangen in het lokaal.

Eerlijk gezegd was het hun niet opgevallen dat de opgestoken vingers gedeels genegeerd worden tijdens de economieles. Wel zijn ze er van doordrongen dat er iets fundamenteel anders is aan de les van Van Os: opletten is er altijd noodzakelijk. Of, zoals de 16-jarige Carlijn het verwoordt: 'Bij andere leraren kun je nog weleens het hele uur fijn naar een hoekje van je bureau staren. Dat zit er hier niet in. Iedereen doet mee, de hele tijd.'

ONDERZOEK

Ook uit wetenschappelijke hoek klinkt de laatste jaren kritiek op de opgestoken vinger. De Britse onderwijskundige Dylan William toonde in 2010 met een experiment aan dat een verbod erop tot betere leerprestaties kan leiden. In een middelbareschoolklas ging de vinger in de ban. In plaats daarvan moesten alle leerlingen het antwoord op een mini-whiteboard schrijven en dat in de lucht houden. Na tien weken hadden de leerlingen volgens de onderzoeker twee keer zo veel vooruitgang geboekt als die in een vergelijkbare klas. De BBC maakte er een documentaire over, *The Classroom Experiment*.

Een Frans onderzoek dat een maand geleden verscheen suggereert dat de opgestoken hand de sociale ongelijkheid versterkt. Leerlingen uit de lagere klasse gaan volgens het onderzoek sneller vooruit – als ze niet hun hand hoeven op te steken – dan hun klasgenootjes uit een beter milieu. Volgens de onderzoekers maken opgestoken vingers de prestatieverschillen tussen leerlingen zichtbaar. Het resultaat is dat kinderen die van huis uit minder schoolse vaardigheden als lezen en discussiëren meekrijgen, minder goed presteren.

Hoewel de sociale ongelijkheid hier minder groot is, geldt in Nederland hetzelfde principe, denkt Paulien Meijer, bijzonder hoogleraar onderwijskunde aan de Radboud universiteit, die bekend is met het onderzoek. Toch kan hieruit niet geconcludeerd worden dat een opgestoken vinger altijd een negatieve uitwerking heeft, zegt Meijer. 'Het gaat er vooral om hoe de docent omgaat met het verdelen van aandacht. Komen alle leerlingen aan bod?'

SYRIË

Rusland bestookt IS-doelen in oosten

Rusland heeft maandag met zes TU-22-bommenwerpers aanvallen uitgevoerd op controleposten, munitie- en wapendepots van Islamitische Staat in de buurt van de Syrische stad Deir al-Zor. De Russische bommenwerpers begonnen met bombarderen nadat ze over Iran en Irak waren gevlogen. In de door IS belegerde stad zitten 110 duizend inwoners vast. ANP

OMROEPVROUW 2016

Prijs voor tv-maker Floortje Dessing

Presentatrice Floortje Dessing is door *Broadcast Magazine* uitgeroepen tot Omroepvrouw van het Jaar 2016. De redactie van het mediavakblad reikt deze prijs maandag voor de 26ste keer uit. Volgens het vakblad maakt Dessing spraakmakende televisie met opvallende ontmoetingen. Het magazine noemt haar een bevoegd programmamaker.

FRANKRIJK

Fillon vindt sancties Rusland zinloos

De Franse presidentskandidaat François Fillon vindt de sancties van de EU tegen Rusland zinloos. De kandidaat van de centrumrechtse *Les Républicains* zei dat na een ontmoeting met de Duitse bondskanselier Angela Merkel. Fillon waarschuwde dat Rusland en de VS banden zouden kunnen smeden en de EU vervolgens buitenspel zou komen te staan. ANP

DUITSLAND

AfD wipt Höcke niet ondanks uitspraak

Björn Höcke mag aanblijven als regionaal leider van de populistische Duitse partij AfD. Höcke raakte vorige week in opspraak nadat hij het bekende Holocaustmonument in Berlijn 'een schande' had genoemd. Die uitspraak heeft de reputatie van de AfD beschadigd, vindt de partij. Er worden 'disciplinaire maatregelen' tegen Höcke genomen.

INDIA

Doden bij verboden stierenrennen

Tijdens verboden stierenrennen in Tamil Nadu, in India, zijn 2 mannen gedood en 90 anderen gewond geraakt. De regering van de deelstaat had het door het hooggerechtshof in 2014 opgelegde verbod zaterdag voorlopig opgeheven. Afgelopen dagen gingen ruim vijftienduizend mensen nog uit protest tegen dat verbod de straat op. ANP